

КӨДЭЭДЕ ПОЛИТИКТИГ ӨӨРЕДИЛГЕ ЭГЕЛЭЭН

Бистин республиканын төп тараалан районнарында мунчун коммунистер, комсомолчулар болган партия кеңешүүрөөс активчилер поведельниге баштайгы кичээлдеринге чыгып келген, политикти өөредилгөн эгелээр.

Чаа өөредилге чыгында баштайгы кичээлдер СССР-нин тургустунганын бээр 50 жыл болган оюнга хамаарышкан теоретикти айтырдылар өөредилгө эгелээр. Аңаа «СССР-нин тургустунганын» — улуг октябрын эрзин уламчылаан. «СЭКП-нин XXIV съездин» — коммунизм тургузуушкунун үзүндө национал харызаалар дугайында деп ханы теоретикти болган практикни учур-дузалыг темаларын өөренер. Бу темалары ортумак болган эге өөредилгө ийн-үн кичээлдерге, а теоретикти семинарларга бирин кичээлдерге өөренни дооскаш, оон соонда кол програм, малаарына школалар туусуунда кирер учурлуг. Устүндө темалардан дынаачылар национал айтырманын теориянын дугайында СЭКП-ниң ленинчи национал политиканын, хой националдык совет тургустун хөгжүлдешин дүрдүгүлдерин дугайында билгилерин база «СССР-нин тургустунганын» 50 чылында белеткел дугайында СЭКП ТК-нин догдаларын өөренип алырлар. Бу темаларын дугайында өөредилгени тодарык программалары болган методиктик суммарлар № 8 «Политическое самовоспитание» журналда, парламенттин, ол айтырдылар районвар топеринге болган пропагандаларын семинарларынга база сайгарып эрктен.

Чаа өөредилге чыгында республикада партиянын политикти өөредилгенин систематизациялаа иритизи-биле 17 муң ажыг кижилер хаара туттунганын. Оларнын хой кезин көдөзөнчө ажал-ишчилер, коммунистер, комсомолчулар болган көдөзөдө интеллектуал, активчилер болуп турар. Бу юбилейниг чыда бистин көдөзөнчө ажал-ишчилериниң чедишкенин шыйла-ла кайгамчык. Билгилер, тарла бүдүрүшкү болган малаа бижик чөм-сууруу белеткүрүнүн талазы-биле кайгызынган-даа артык үрүшкөндүгү ажалдар кылдырган. Ол дээрге беш чылдан ам келир үшкү чыгында оон-даа артык улуг чедишкенин чеди аларында магаддалды суур тургустунганы ол дээрин билдирер. Ам сорулга чүд дээрге, чедип алдыган чедишкенин улам бижикчелер, улам чаа-чаа кураларларын дилеп тывары перспективти базымнарын кылды дээр бүгү ажал-ишчилерин чогадыкчы куженишкенин сорукту хөгжүдери болуп. Бу чүгүл кереке партиянын политикти өөредилгени улуг рольду ойнар учурулуг.

Чаа өөредилге чыгында партия өөредилгенин база-ла мурунку иштин дифференциалдык бадалга чоруттунар. Чижээ, партия, совет болган ажал-агыл организацин улутур ажалдакчыларын база тускай эртемчилерини кол кичөөнгейн хамктын мурунда партиянын экономиктиг болган социал политиканын теоретикти үнденирин өөренирине база оларын херек кырында боттадыларын методтарын, экономиканын болган эргелен башкаарынын

айтырдыларын өөренирине уландырган. Дээр, ортумак болган сес чыл школаларында ажалдан турарларга — коммунистик кичээлдерини теориянын болган практикасын айтырдыларын өөренирине, чогадыкчы интеллектуал — марксизм-ленинчи философиянын, эстетиканын болган амыг уеде идеология, демиселди чүгүл проблемаларын хандыр өөренирине кичээлди улагтырган.

Өөренер турар кижилерин ажалын болган билгел депенин аям-биле дифференциалдык көрүшкү динякчыларын өске-даа кезектерине сүмелтинген. Чижээ, эге политиктиг школаны ап көрөдүлөр. Мында колдунда инити билгел бедик эвек анык коммунистер, ажалдакчы болган колхозчулар өөренер турар. Оларга политиктиг билгилер баштайгы чадаа кылдыр В. И. Ленинни допу наамдарын, «Политиктиг билгилерин үнденирин» база «Экономиктиг билгилерин үнденирин» деп курстарын өөренни сүмелтинген. Ол программаны дооскаш, олар ортумак эвекке штипенден билгилер, назы ханын ийикте, азы өске-даа чыдагыларын өөредилгенин даразында чадазыне — марксизм-ленинчинин үнденирин өөренер шкылазыне штипенди шыдаас коммунистерге партия төгүдүн, эртемни коммунизмни эге курсуун, партия болган чакаттын штипендилерин амдырлар-биле холбаштыр организастыг өөредил болуп.

1972—1973 өөредилге чыгыдан эгелеш ортумак эвекке, тодаргайлаарга, марксизм-ле-

нинизмин үнденирин өөренер школаларын өөредилге программаларына база чаа эртемнин немей кирип турар. Чижээ, ук школанын дынаачылары колдунда колхозчулар болган ажалдакчылар тургустунган болза, оларга «Экономиктиг билгилерин үнденирин» үлгүлөргө биче, ортумак улутур кадрларга база тускай эртемчилерге — «Экономиканын болган бүдүрүлгө башкаарынын үнденирин», колхозчулар болган советтерде ортумак эвекке холбаштыр өөредил аргалыг болду турарында.

Партия амдыралынын практикасында коммунистерниң политиктиг өөредилгени идеология ажалын «чүрөө» деп адал турары таварыга эвек. Чүгө дээрге, мында өөренер турар кижилерин составы ап көр болза, олар колдунда масса ортузунга ажал чорударга партия организациларын даянып турар кижилер — актив, бүдүрүлгө командирлери болган мурунчулар болуп турар. Мындагы партия өөредилгениге улутурлаш болган организастыг чорукту экилдерни партия организациларын иштин политиктиг ажалын бедилерине дүгүлүр болуп турар дээрин мооп тодаргайлар.

Чаа өөредилге чыгында бир олгагы чүгүл болза, экономка айтырдыларын кол улагышкынын кыгылаа. Экономиктиг өөредилге марксизм-ленинчинин классиктерин ажалдагына, партиянын документаларына, малагы СЭКП-нин XXIV съездинин болган съезд сөөдүн штипендилерине үндени-

ризин болган практикасын киргеве. Ичканган партиянын политиктиг өөредилгени бистин хунеривисте марксизм-ленинчинин бүгү составтыг көзөктөрүн хаара тудуп турар бүдүн өөредилге системаны апарган.

Партия чырыдышынын элтиг болган артык күштүг чоруу чүд дээрге, ол хой-хой масса кижилерин бүдүрүлгөдөн хоорудурун турган, хаара тудар болган бүдүрүлгө ажал-херек-биле холбаштыр өөредил аргалыг болду турарында.

Партия амдыралынын практикасында коммунистерниң политиктиг өөредилгени идеология ажалын «чүрөө» деп адал турары таварыга эвек. Чүгө дээрге, мында өөренер турар кижилерин составы ап көр болза, олар колдунда масса ортузунга ажал чорударга партия организациларын даянып турар кижилер — актив, бүдүрүлгө командирлери болган мурунчулар болуп турар. Мындагы партия өөредилгениге улутурлаш болган организастыг чорукту экилдерни партия организациларын иштин политиктиг ажалын бедилерине дүгүлүр болуп турар дээрин мооп тодаргайлар.

Чаа өөредилге чыгында бир олгагы чүгүл болза, экономка айтырдыларын кол улагышкынын кыгылаа. Экономиктиг өөредилге марксизм-ленинчинин классиктерин ажалдагына, партиянын документаларына, малагы СЭКП-нин XXIV съездинин болган съезд сөөдүн штипендилерине үндени-

ТОКАРЬ

Тываның эгертиме байлаан штипендилер, штипендилер алыр херекке чүгө геологтар эвек, а чүд-бүрү тускай эртемниг болган мергенчилдиг чүс-чүс кижилер кирип турар. Оларнын бирөөн бешки разрядтың токары Павел Алексеевич Шмаков.

Бодунд күш-аылчы оруун бичирише-де эгелеш, токарь херекке чүгүлге берген Павел Шмаков Тываның комплексниг эспецдиализиниң мастеркадарына ол ийн чыл ажалдан, черип налар байлаан штипендилер тыварына чүгүл чүд бүрү кезектерин чодурун кылып келген. Ооң бедик бүдүрүлгүт күш-аылчы коллектив үнөп, хой удаа хундула бижиктер-биле шадаан, хундула самбырамынга кирип келген.

Токарь херектин мастери Павел Шмаков сөөлүг чылдарда «Тыва суг тудуг» трестиниң бот-оруга-чырылгагы механизация участогунда мастеркада тыварлап ажалдан турар.

Суг-база-ла бистин байлааным. Тарыга шөөдери, олардарын сугтарын, буталарын болган кудуктарын налар дүш коллективтин кылы дүш токар ажалы-ла хой. А мен хунда мастеркада эштерим-биле кады аар ажалдым.

Сөзү болган фотоу. А. ЧАРАШ-ООЛДУ.

АЖААП АЛЫШКЫН МААДЫРЛАРЫНГА ШАННАЛДАР

Чурттуг чөөн талаан районнарыга тараа ажаап алышкыныга чүс-чүс муң комбайнерлер, трактористер, чолаачылар киришкен. Ол мергенчилдиг болган дээр механизаторларын, (а чарыштыг мыңгы мурунчуларын 5000) ССРЭ-ниң Улус ажал-агынын чедишкенин билдирген делегациянын адыг, монгу болган хүлөр медалдары-биле шадаар деп Кол делегате комитети штипендилер.

— Бу чылыг шадааларын сапы каян-агызында-даа хой — деп, ССРЭ-ниң УАЧД-инин директоруну бирги ораакчы С. В. Кальченко СЭТА-ның корреспондентинге чыгаалаан. — Ол чер-де билдирер: дыка хой кижиле ажал алышкыныг шалымчы эзу-биле ажалдаа болган. Казах-станын механизаторчу гвардиям 2060, Алтайнык — 650, Омск болган Новосибирск областарын — 240 медалдарын алар.

Ажаап алышкыга мала-ла төлөптег кижилер ажалдаан. Чоокта чаа делегате эе дээр механизаторларга аадр бодурунга учурагышкынын кылган. Оларнын-биле кады Оренбург областың «Алтайский» совхозунан Социалистик күш-агалдык Маалыры В. Г. Зайдобай база келген. Бу чылдан ол үлүг эвекке хан уга — баштап турган. (Бир чылдан ол үлүг эвекке) Эвек чарын ай штипенди барык 42.000 центур тарааны бастырган. База бир чижетти ап көрөдүлөр. Эртен чылы Алтайга ол муң болган оон-даа хой тарааны бастырган 256 комбайнер турган болган. Бу чылды иштик кижилер — бир муң хере апарган.

Чадык механизаторлар медалдарын хүлээн алкынар. Амыг үеде чер-де шадаага кирер материалдар белеткөтүнүн турар. Шадааттар 5.000 механизаторлар штипенди ССРЭ-ниң УАЧД-инин кирякчиин болуп.

МОСКВА.

Беш чылдың тудугларында ЗЕЯНЫҢ УНУН БООПКАН

ЗЕЯ. (Амур областы, октябрь 13. (СЭТА-ның көр). Бирим Чөөн чүктүг эң баштайгы гидроэлектростанциянын тудуп турар черде Зея хеминиң унунга дүүн муң-муң кижилер келген. Туктар, дозунар-биле штипендилер оон-оон босовел штипендилер эгелер дээр меде келирин манаан, хеминиң ол-бо талакы эртендерге чыскавалыг.

«Хемин бооп эгелээр!» — дээр команда байрамдыг динчалган. Хем ууну доора кеңилдир улган каан, 25 метр дүртүгү чалче аар ишек-даштар, бетон блоктар, хай-даш чүдүрген, күчүлүг «Белазтар»-биле «Кратар» ийн таладан шужуу келген. Хем ууну бооп салыр чаа уштарыне баштайгы даштары «Белогорский» эң эң чолаачылары В. Солодукин биле Л. Веснин дүжүр октаан.

Зея унунд чыдынганына таварыштыр ГЭС шөөлүг гидротудугчуларын хой муң кижилер митингиз болган. Оол кирякчилери СЭКП Топ Комитетинге, ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунга, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлешине байыр чедирген чарыктар чоруткан.

Делегей 60 ХҮННЕРДЕ

ЮБИЛЕЙГЕ УТКУШТУР

РЕЙКЬЯВИК. (СЭТА). Сөөлүг уеде ССРЭ биле Исландиянын аразында култура талазы-биле кады ажалдакчыга калбарып турар. Ол фактын «Исландия—ССРЭ» инити-ледин баштаар черинин даргазы Арни Бергман СЭТА-нын корреспондентинге берген интервьюнга демделген. 1972 чылда — ССРЭ-ниң 50 чыл юбилей чыгында, — «Исландия—ССРЭ» инити-ледин бодунун ажалын оиза иленикчиген деп, А. Бергман оизалат чыгаалаан.

Исландияга «ССРЭ—Исландия» инити-ледин баштаар черинин даргазы, ССРЭ-ниң баялы ажал-агынын министрлик ораалыкчы С. А. Студенский баштаган ул инити-ледин төлөөлери Исландияга чораван. Оон аңгыда, совет артистер исландияларга ажалдан чораш, хой-хөй хоорайларга көгүзүлгө кылган. Артистерин көргүзүлгө аян-чоруктар кылды национал театрга концерт болган биле доозулган. Коштерке чуртун президентин, чакаттын болган дипломаттыг көпүстүп кезигүүр келген.

Юбилей чыгында «Исландия—ССРЭ» инити-ледин оон өске-даа ажалдар чорударына, оон-биле черелештир чурукту

Патриоттарнын атаказы

ПАРИЖ. (СЭТА). Сайгон болган муруну-вьетнам набыскалдын шүүт чогууда ленинчилер Муруну Вьетнамнын патриоттарынын күчүлү согушчуларына база-ла мооп мурундааа деп таварыштып турар. Муруну-вьетнам набыскалдын 40 километр соңгу талаа район төвү Бенкат бала Лейкхө эл үлүг америка-сайгон шериг баазаларын бирезин күштүг артиллерия боозалыгына таварышкан. Шоталанын үлүсчү чепсекти күштерини кезектери стратегтиг учур-дузалыг 13 дугаар чаагалыг орукту дүрдүгүл даязынын дайыр черлерин эртен патинада-ла ээлеп алган, оларны контролдарын үргүчүлөп турар.

Шыгым тулуучулар ортаа шаттарда кыптыг үчген. Контунд 50 километр соңгу барылы талаа Беннеттин муруну-вьетнам шериг баазаны күчүлү артиллерия боозалыгына таварышкан. Патриоттар баазаны 500 снаряд-биле боозаш, шериг чепсектин складтарын үрэн болган дайыны дүрүк хой, техника талазы-биле когарала таварыштырган деп, Франс Пресс агентлиги амынаткан.

Эрик кабызында Куангай мөжүвүн төүндөн 48 километр муруну-барыны талаа Бато хоорайнын девицкэринде тулуучулар каш-даа хун дүргүзүлдү үргүчүлөп келген. Ол черини тувуштарын муруну-вьетнам патриоттар баазаны 17-ден бээр контролдар келген.

Каттышкан Шаттаннын учур чүлү хосталганын үлүсчү чепсекти күштерини ээлеп турар девицкэрлерини мооптетинге күш-биле боозаларын үргүчүлөп турар. Америка самолеттар эртен холуктарын дүргүзүлдү патриоттарын Сайгон чогуула туруштарыне 800 ажал тонна бомбаларын октаан, Тейнин,

БАШТАЙГЫ КОНСТИТУЦИЯ

ДАККА. (СЭТА). Бангладештин даштыкы политикаын үнденин дең өргенин, национал тускайлаа чорукту хундуларын, өске күрүшкөндү штипендилер херектерине холгаралаанын, делегей айтырдыларын болган марксизм-ленинчинин ажал-агынын штипендилерин, делегей эгелерин болган КНО-нуң Уставын сагырынын принциптери болуп деп чурттуг тургузукчу ассамблеяныга депутаттар чыгаалаан көрүп дээр кирген Бангладештин баштайгы конституциянын төлөнилинде чыгаалаан турар. Бангладеш делегей харызааларына күш дөгөртүлгө ойталаар дээр, чепсек-ленинчинин бүрүн болган бүгү-инти дүжүрери дээр туржуп, делегейниң дарыктан улаустарын империализмге, колониализмге болган расизмге улур штипендилер демиселди деткин турар.

Бангладеш болза чурт иштинге кижини кижиле мөлчүсөшүмүн инити-ледин тургузар сорулга-биле национал экономиканын баа эзуугаар хөгжүдөр орукту штипендилер турар. Бүдүрүлгениң чепсек-херек-сөөдери зуека хамаарыш азы ооң контролонун адалага турар апар деп төлөниледе демделген.

Күрүшкөндү кол сорулгазы болган хүлээлгези болза уаза массаларын материалдыг хандырылгаларын экилдерин болган културалыг депенин бедилери болуп деп төлөниледе бижээ. Республиканың хамаатнары ажалдаар, дыштар, социал хандырылгалар, өөредилгени болган элчи хандырылгаларын алып эргелен.

Ажал төлөрини «кижи бүрүндү» — шыдаар шаа-беге, кижини бүрүзүнге — ажалдаан хирези-биле деп, принцип-биле боттадылар чорудар учурулуг.

Конституция төлөнилин улап-баштаарын парламенттерин көрүп турар.

Кастрога шаңнал

ГАВАНА. (СЭТА). Кубаның Революстуг Чыгааның Премьер-Министри Фидель Кастроуно Жюлио Кюри аттыг «Тайбынның адын медалы»-биле Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелини штипендилерин ажаар шаңнаан. ТБЧ-ниң Чингине секретары Ремеш Чандра аңаа ол шаңналды тыывсан.

КУДУМЧУГА БОЛГАН ХУРАЛ

ПАРИЖ. (СЭТА). Вьетнам талазы-биле Париж чөвүлешкенин эзелчеге 163-кү инити хуралы Авино Каблер кудумчуга Делегей хуралдарын бажыкчыга болган.

Америка чакат дайынын күш-тедирерин үргүчүлөп, Соңгу болган Муруну Вьетнамны улам бомбалап турар. Бомбалаачы «В-52» самолеттар соолуг хүшнерде Сайгон догдалыг турар чоок-кавы девицкэрлерге муң-муң тонна бомбаларын октаан. Америка учар чүдү Ханойнуң төвүнге халдаан болган деп, МВР-ниң Революстуг тур чааазын тайбың күзөөр сеткил-сагыштыг бис деп турарына хамаарыштыр чыгачын баарымдаалар бооп турар; тайбыңче чүткүлдүг бис деп амырастан алган, кеминг херектер үлгелерин калбартын кайын болуп, ону делегейин хой-инитин сагыш-сеткилдиң хамычылдан беруу шаан турар болган деп, Нгуен Тхи Биш чыгаалаан.

СОҢГУЛДА МУРНУНУҢ КАМПАНИЯЗЫ

ПАРИЖ. (СЭТА). Национал хуралга келер чыдым чымында болуп соңгулда холбашкан политиктиг кампания Францида улам калбарып турар. Чурттуг аңгы-аңгы черлеринде эртен турар митингдерге, сапал-олаа сөзүчүлүкүнарына болган хуралдарга Францида Коммунист партиялары, Социалист партиянын болган чоон радикалдарын төлөөкчилери соңгучуларга кады кылган чакат программанын утказы болган учур-дузалыг таймырлар, ол программанын талазында туржуп турар бодуктериниң калдыктары дээр болзыларыне оларын кийгирип турар, чүгө дээрге ол чурт иштинге калбак демократтыг, депшигелег чарытталарына дыка улуг учур-дузалыг бооп турар.

Кады кылган программаны таймырлар, деп, негелдер талазы-биле аныкдык баштайгы түнөөлери ФКП-ниң депртаммент федерацияларын секретарларын ФКП ТК-га чыдаа чөвүлө хуралына чыгаалаан көргөн. Ол чөвүлө хуралды кирякчилери чедип алган түнөөлөргө сеткил хамышкынын алдерин, соңгучулар ортузунга ажалды улам күш-тедирериче улаган хемчеглерин ажалда кылганнар.

